

De manosphere: de wortels van een groeiende maatschappelijke crisis aanpakken

Position paper van Civitas Christiana voor de leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ter voorbereiding op het rondetafelgesprek van 11 juni 2026 over de groeiende invloed van de manosphere online en offline.

Inleiding

Civitas Christiana is een maatschappelijke organisatie zonder winstoogmerk, geïnspireerd door de sociale leer van de Katholieke Kerk. Door middel van petitie, voorlichtingscampagnes, publicaties en vreedzame publieke acties zet zij zich in voor de verdediging van het natuurlijke gezin en de christelijke morele beginselen die de Europese beschaving hebben gevormd. Civitas heeft steun ontvangen van meer dan 440.000 Nederlanders die zich net als wij zorgen maken over de afbraak van onze beschaving en het morele verval.

De laatste jaren groeit de bezorgdheid over de invloed van de zogenaamde manosphere onder jonge mannen. Tijdens onze publieke campagnes, in het bijzonder aan Nederlandse universiteiten en in onze contacten met gezinnen in het hele land, horen wij regelmatig van ouders, docenten en jongeren dat zij zich zorgen maken over de toenemende populariteit van online persoonlijkheden en gemeenschappen die een vertekend beeld verspreiden van mannelijkheid en van de verhouding tussen man en vrouw.

Velen melden dat jonge mannen die door deze kringen worden aangetrokken vaak kampen met problemen op het gebied van onderwijs, sociale integratie, arbeidsmarktparticipatie en zelfvertrouwen¹. In plaats van zich voor te bereiden op de verantwoordelijkheden van het volwassen leven, trekken zij zich geregeld terug in een virtuele wereld, waar zij een buitensporige hoeveelheid tijd besteden aan videogames en sociale media, terwijl zij tot ver in hun volwassenheid afhankelijk blijven van hun ouders.

De dominante verklaring die door de politieke gevestigde orde en de media wordt gegeven, is dat internetalgoritmen kwetsbare jonge mannen blootstellen aan “toxische mannelijkheid”. Hoewel digitale platforms bepaalde boodschappen ongetwijfeld versterken, verwacht deze verklaring het symptoom met de ziekte. De centrale vraag blijft onbeantwoord: waarom zijn zoveel jonge mannen actief op zoek naar deze boodschappen?

---

¹ <https://eprints.whiterose.ac.uk/id/eprint/220157/>

Om dit verschijnsel doeltreffend aan te pakken, moeten beleidsmakers de diepere oorzaken ervan onderzoeken.

De wortels van het probleem

1. De afwezigheid van mannelijke rolmodellen

Bij een kwart van de jongens woont de biologische vader niet in huis², ze groeien dus op zonder een stabiele vaderfiguur. Echtscheiding, gezinsontwrichting en afwezige vaders zijn voor velen een realiteit geworden. Op school worden zij bovendien vaak bijna uitsluitend door vrouwen onderwezen.

Daardoor bereiken veel jongens de adolescentie zonder een gezond voorbeeld van volwassen mannelijkheid. De behoefte aan begeleiding blijft echter bestaan. Wanneer die niet binnen het gezin wordt gevonden, gaan zij elders op zoek naar rolmodellen. De manosphere vult dit vacuüm vaak op met simplistische en dikwijls schadelijke modellen van mannelijke identiteit.

2. De onderwijscrisis van jongens

In een groot deel van de westerse wereld raken jongens steeds verder achterop ten opzichte van meisjes op het gebied van onderwijsresultaten³. Een van de factoren die hierbij een rol speelt, is dat jongens en meisjes zich tijdens de adolescentie vaak in een verschillend tempo ontwikkelen.

Veel jongens ervaren herhaalde schoolse teleurstellingen en ontwikkelen gevoelens van minderwaardigheid of ontmoediging. In plaats van gerichte ondersteuning te krijgen die aansluit bij hun ontwikkelingsfase, haken zij vaak af van het schoolleven. Dit gevoel van mislukking maakt hen bijzonder ontvankelijk voor online gemeenschappen die een verklaring bieden voor hun frustraties en beloven hun zelfvertrouwen te herstellen.

3. De verwarring van seksuele identiteit

In de afgelopen decennia heeft de westerse cultuur steeds meer de verschillen tussen mannen en vrouwen vervaagd. Genderideologie en de bredere unisekscultuur hebben het traditionele begrip van mannelijkheid en vrouwelijkheid ondermijnd.

Jongeren krijgen vaak te horen dat de verschillen tussen de seksen grotendeels sociaal geconstrueerd en daarom onbelangrijk zijn. De menselijke ervaring leert echter dat mannen en vrouwen verschillend én complementair zijn. Wanneer deze verschillen worden ontkend of vervagen, raken veel jongens onzeker over hun identiteit en hun plaats in de samenleving.

Het gevolg is niet meer harmonie tussen de seksen, maar juist meer misverstanden, frustraties en conflicten. Veel jonge mannen komen daardoor terecht bij de manosphere op zoek naar duidelijke antwoorden op de vraag wat het betekent om man te zijn.

---

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/51/aantal-kinderen-dat-scheiding-meemaakt-weer-toegenomen>

³ <https://www.nature.com/articles/d41586-026-00968-0>

4. De reductie van seksualiteit tot recreatie

Hedendaagse programma's voor seksuele voorlichting presenteren seksualiteit vaak hoofdzakelijk in termen van plezier, toestemming en individuele keuze, terwijl onvoldoende aandacht wordt besteed aan haar diepere betekenis en verantwoordelijkheden.

Deze ontwikkeling is niet alleen zichtbaar in lesmethodes, maar is ook jarenlang versterkt door met overheidsgeld gefinancierde TV programma's en campagnes, waarin seksualiteit veelal wordt benaderd vanuit plezier, experiment en individuele keuze, terwijl thema's als verantwoordelijkheid, duurzame relaties, huwelijk en ouderschap aanzienlijk minder aandacht krijgen.

Wanneer seksualiteit wordt losgekoppeld van huwelijk, gezinsvorming en ouderschap, dreigen relaties een louter transactioneel karakter te krijgen. Jonge mannen kunnen vrouwen dan gaan beschouwen, niet als toekomstige echtgenotes en moeders die respect en toewijding verdienen, maar voornamelijk als objecten van bevrediging.

De manosphere speelt in op deze vertekende visie door utilitaire opvattingen over relaties aan te moedigen en een vijandige houding tussen mannen en vrouwen te bevorderen.

5. Het verlaten van christelijke beginselen

De diepste wortel van de huidige crisis ligt in de geleidelijke verwaarlozing van de christelijke fundamenteën van de Europese beschaving.

Het christendom heeft de verhouding tussen man en vrouw diepgaand veranderd door hun gelijke waardigheid voor God te bevestigen. Door het instituut van het monogame en levenslange huwelijk worden vrouwen en kinderen beschermd tegen uitbuiting. Door de verering van de Heilige Maagd Maria is de waardigheid van de vrouw verheven. Door het ideaal van de christelijke ridderlijkheid heeft het mannen aangespoord hun kracht te gebruiken voor bescherming en opoffering in plaats van overheersing.

De manosphere vormt daarom geen terugkeer naar authentieke mannelijkheid, maar is eerder een terugval naar voorchristelijke houdingen die het christendom eeuwen geleden heeft overwonnen. Het is veelzeggend dat talrijke invloedrijke figuren binnen de manosphere openlijk het christendom aanvallen en naastenliefde, nederigheid en zelfopoffering voorstellen als tekenen van zwakte.

De heropleving van vrouwenhaat en vijandigheid tussen de seksen kan daarom niet los worden gezien van het bredere proces van ontkerstening van onze cultuur.

Beleidsaanbevelingen

Indien de Tweede Kamer de wortels van het manosphere-fenomeen wil aanpakken in plaats van slechts de symptomen, verdienen de volgende maatregelen serieuze overweging.

1. Versterk het gezin

Het overheidsbeleid dient de stabiliteit van huwelijk en gezin te bevorderen. De overheid zou beleid moeten voeren dat gezinsontwrichting ontmoedigt, verzoening ondersteunt waar mogelijk en ouders erkent als de eerste en belangrijkste opvoeders van hun kinderen.

Kinderen ontwikkelen zich het best wanneer zij opgroeien met de actieve aanwezigheid van zowel een vader als een moeder.

Bij het versterken van gezinnen zou kunnen worden gedacht aan het beter toegankelijk maken of gedeeltelijk vergoeden van relatie- en gezinstherapie. Dat maakt het voorstel concreter en beleidsmatig beter bespreekbaar.

2. Heroverweeg gemengd onderwijs

De onderwijsbehoeften van jongens en meisjes zijn niet altijd identiek. De Tweede Kamer zou onderzoek en proefprojecten moeten stimuleren naar een grotere toepassing van gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes, hetzij via aparte scholen, hetzij via aparte klassen, vooral tijdens cruciale ontwikkelingsfasen.

Onderwijsstructuren dienen zodanig te worden ingericht dat zowel jongens als meisjes hun volledige potentieel kunnen bereiken.

Er zijn vele voorbeelden in Europa (bijvoorbeeld in Spanje) en Noord-Amerika waar dit concept met succes wordt toegepast. Ouders en docenten wijzen op betere leerprestaties, meer rust in de klas en een sterkere persoonlijke ontwikkeling van leerlingen.

3. Herstel het respect voor mannelijkheid en vrouwelijkheid

Onderwijsprogramma's zouden afstand moeten nemen van ideologische benaderingen die de verschillen tussen mannen en vrouwen ontkennen of vervagen.

In plaats daarvan dienen scholen een positieve visie op mannelijkheid en vrouwelijkheid te bevorderen, gebaseerd op complementariteit, wederzijds respect, verantwoordelijkheid en dienstbaarheid.

4. Herstel de rol van ouders in seksuele opvoeding

Ouders moeten worden erkend als de primaire opvoeders van hun kinderen op het gebied van seksualiteit en relaties.

Onderwijsprogramma's dienen seksualiteit te presenteren binnen een breder menselijk kader dat liefde, toewijding, huwelijk, ouderschap, morele verantwoordelijkheid en de spirituele dimensie van het menselijk leven omvat.

Formeel is sprake van een open markt, waar het gaat om het aanbieden van methoden voor seksuele voorlichting, maar in de praktijk heeft Rutgers een uitzonderlijk dominante positie opgebouwd. Door de combinatie van structurele overheidsfinanciering, de status van kennisinstituut en de invloed op de opleiding van GGD-medewerkers en docenten is het voor alternatieve aanbieders bijzonder moeilijk om voet aan de grond te krijgen.

Hierdoor ontstaat feitelijk een situatie waarin één visie op relaties, seksualiteit en vorming een bevoorrechte positie heeft gekregen binnen het onderwijs. Meer ruimte zou beter passen bij de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van ouders om te kiezen voor lesmateriaal dat aansluit bij hun eigen opvoedkundige overtuigingen.

5. Bevorder het christelijke erfgoed van Europa

De Nederlandse samenleving kan de crisis van de mannelijkheid niet oplossen terwijl zij de culturele fundamenteën negeert die historisch gezonde verhoudingen tussen mannen en vrouwen hebben voortgebracht.

Onderwijs- en culturele instellingen zouden opnieuw aandacht moeten besteden aan de christelijke beginselen die de Europese beschaving hebben gevormd en die hebben bijgedragen aan de bescherming van de menselijke waardigheid, de stabiliteit van het gezin en de sociale samenhang.

Conclusie

De manosphere is niet slechts een internetfenomeen. Zij is de zichtbare uitdrukking van diepere problemen op familiaal, pedagogisch, cultureel en maatschappelijk vlak.

Jonge mannen zijn op zoek naar identiteit, doel, leiding en verbondenheid. Wanneer de samenleving er niet in slaagt gezonde antwoorden te bieden, zullen ongezonde alternatieven hen blijven aantrekken.

De oplossing ligt niet uitsluitend in censuur of in voortdurende campagnes tegen “toxische mannelijkheid”. De oplossing ligt in het herstellen van de instellingen die vroeger verantwoordelijke mannen en vrouwen vormden: sterke gezinnen, degelijk onderwijs, respect voor de natuurlijke verschillen tussen de seksen, een verantwoordelijke seksuele moraal en de christelijke beginselen die onze beschaving hebben gevormd.

Alleen door deze diepere oorzaken aan te pakken kan de Nederlandse samenleving jonge mannen opnieuw een positieve en constructieve visie op mannelijkheid bieden en zo de aantrekkingskracht van de manosphere verminderen.